

Bakgrunnsinformasjon om Willy Brandt-prisvinnerne 2020

Willy Brandt-prisen for 2020 går til de tre skolene Kongshavn videregående skole (i Oslo), Paul-Natorp-Gymnasium og Felix-Mendelssohn-Bartholdy-Gymnasium (begge i Berlin), for deres arbeid i forbindelse med skoleutvekslingsprogrammet Oslo-Berlin.

Gjennom 12 år har utvekslingsprogrammet mellom Oslo og Berlin gitt godt over 200 Oslo-elever muligheten til å ta et skoleår i Berlin, lære tysk språk og kultur å kjenne, få tyske venner – og få opplevelser for livet.

Programmet startet opp i 2008 ved at daværende rektor Torunn Thomassen ved Nordstrand videregående skole i Oslo fant frem til aktuelle videregående skoler i Berlin som var villige til å ta imot Oslo-elever på ett års opphold. I årenes løp har avtalen blitt utvidet fra å gjelde for noen få elever fra et begrenset antall skoler i Oslo til å være et tilbud som elever fra alle skoler i Oslo kan søke om å få delta i. Det tok noen år før programmet ble kjent og populært. I de første årene var det få søkere, men i dag er det stor rift om plassene, og rundt 40 vg2-elever fra hele Oslo søker på inntil 30 plasser ved de to Berlin-skolene Felix-Mendelssohn-Bartholdy-Gymnasium og Paul-Natorp-Gymnasium.

I 2011 ble det inngått en hovedstadsavtale mellom Oslo og Berlin som ble undertegnet av Berlins staatssekretær for utdanning, ungdom og familie, Claudia Zinke, og Oslos daværende byråd for kultur og utdanning, Torger Ødegaard. Avtalen innebærer at elever på Vg2 fra Oslo får tatt dette skoleåret i Berlin.

I dag er det Kongshavn videregående skole som har koordineringsansvaret for avtalen på vegne av Utdanningsetaten i Oslo. Béatrice Blom, som selv er tysklærer og avdelingsleder ved Kongshavn vgs, forvalter avtalen ved Kongshavn. Også i Berlin er den praktiske gjennomføringen lagt til skolene selv, mens byens utdanningsetat stiller midler for en halv ekstra lærerstilling til disposisjon for hver av de to skolene.

Elevene på utvekslingsprogrammet i Berlin følger tysk og norsk læreplan, og får både tysk og norsk kompetansebevis. Året i Berlin gir derfor inntakspoeng til høyere utdanning. Prosjektets største fortrinn er at de norske elevene følges opp tett av en lærer fra Oslo som er bosatt i Berlin, og at rektorene ved de involverte skolene i Oslo går sammen om å sende skyggelærere i programfag til Berlin for å undervise i fagene på norsk.

De norske elevene bor privat i Berlin hos tyske familier. Det er etablert en avtale med en person i Berlin som både rekrutterer egnede familier og følger opp familiene under oppholdet.

Et elevopphold i Berlin koster i år 90.000 kr. Prosjektet er godkjent av Diku (Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyrere utdanning), og Lånekassen dekker ca. 47.000 kr. Det resterende betales av den enkelte elev. De to skolene i Berlin får ingen ekstra midler for å ha elever fra Oslo i sine klasser, men Utdanningsetaten i Oslo forplikter seg gjennom samarbeids-avtalen til å dekke et oppgjørd til Oslo hvert år for en gruppe tyske elever fra hver av de tyske skolene.

Oslo-Berlin-avtalen har tidligere kun gitt Oslo-elever mulighet til å reise til Berlin, men samarbeidet er nå utvidet, og i 2020 kom den første Berlin-eleven til Kongshavn vgs for ett år.

Den norsk-tyske Willy Brandt-stiftelsen var en pådriver for opprettelsen av Oslo-Berlin-avtalen og er i dag aktivt med på å få etablert en tilsvarende avtale mellom skoler i Agder og den tyske delstaten Hamburg. Planen er at de første Hamburg-elevne skal komme til Agder for ett år fra og med høsten 2021. Béatrice Blom og representanter fra Utdanningsetaten i Oslo har stått til disposisjon som rådgivere under utarbeidelsen av Agder-Hamburg-programmet.

Det var de to styrelederne i Den norsk-tyske Willy Brandt-stiftelsen, Sverre Myrli og Franz Thönnnes, som foreslo at Willy Brandt-prisen for 2020 – dét året stiftelsen feirer 20 års jubileum – skulle tildeles

de tre skolene som er involvert i Oslo-Berlin-avtalen, og et enstemmig styre stilte seg bak forslaget.

Kongshavn videregående skole, Oslo

Kongshavn videregående skole åpnet i august 2013 i lokalene til den tidligere Sjømannsskolen i Ekebergåsen. Skolen har rundt 550 elever og 60 ansatte. Knut Jørgen Kopperud er rektor, og Sidsel Holm Bye er assisterende rektor.

Kongshavn videregående skole har internasjonalisering som satsingsområde og prioriterer fremmedspråksundervisningen. Skolen har en språklab der elevene kan øve muntlige ferdigheter, og skolen har tradisjon for å arrangere språkreiser i samarbeid med elevenes foresatte. Elevene som skal reise på utveksling til Berlin, får et ekstra tre måneders tysk kurs før avreise og blir undervist av tyskspråklige lærerstudenter som kommer til Kongshavn hver vår. I tillegg arrangerer skolen årlig seminar for fremmedspråklærere i Oslo, og både elever og lærere deltar på studieturer i Europa med Erasmus-stipend. Kongshavn var også vertskap for de norske tysklærerdagene i fjor og har et samarbeid med Goethe-Institut i Oslo.

Nettside: <https://kongshavn.vgs.no>

Paul-Natorp-Gymnasium i bydelen Friedenau, Berlin

Paul-Natorp-Gymnasium ble grunnlagt i 1907. Den gang som en pikeskole under navnet *Königin-Luise-Mädchen-Schule* (oppkalt etter Luise von Mecklenburg-Strelitz). I 1946 ble skolen omdøpt til «Paul-Natorp-Schule» og i 2012 til det nåværende navnet «Paul-Natorp-Gymnasium». Filosofen og pedagogen Paul Gerhard Natorp (1854-1924) var en fremtredende representant for nykantianismen, og sammen med Hermann Cohen etablerte han Marburgskolen.

Paul-Natorp-Gymnasium har i dag rundt 780 elever og 70 lærere. Rektor er Robert Fuß.

Forbindelsene mellom Paul-Natorp-Gymnasium og Oslo kan føres tilbake til 1965, da 12 gutter og 15 jenter fra Berg videregående skole kom på besøk til Berlin. På den tiden var Willy Brandt borgermester i Berlin, og han engasjerte seg i utvekslingen ved å invitere de norske elevene til å komme på besøk i rådhus Schöneberg (29. juni 1965). I oktober samme år reiste elever fra Paul-Natorp-Gymnasium til Norge for å besøke Berg vgs. Dette dannet opptakten til en utvekslingsavtale mellom de to skolene som skulle vare i over 40 år, til 2009 da den aktuelle Oslo-Berlin-avtalen startet.

Nettside: <https://www.natorp-gymnasium.de>

Felix-Mendelssohn-Bartholdy-Gymnasium i bydelen Pankow, Berlin

Felix-Mendelssohn-Bartholdy-gymnasiet har rundt 830 elever. Den ble grunnlagt i 2006 ved at de to tidligere gymnasiene Camille-Claudel-Gymnasium og Pasteur-Gymnasium fusjonerte under navnet Felix-Mendelssohn-Bartholdy-Gymnasium.

Dr. Peter Stock, som i dag er skolens rektor, var tidligere leder for det norsk-tyske undervisningsopplegget „Grieg in der Schule“ som har vært en stor suksess ved mange tyske skoler. For sin innsats i forbindelse med prosjektet ble han tildelt Den Kongelige Norske Fortjenstorden. Det var Grethe Lächert, tidligere ansatt i det norske utenriksdepartementet, som etablerte «Grieg in der Schule». Hun ble for øvrig tildelt Willy Brandt-prisen i 2008.

Dr. Peter Stock var pådriver for at Berlin fikk en læreplan i norsk som fremmedspråk, slik at skolen kunne tilby norskopplæring i 8.-10. klasse. Slik ligger det til rette for at elever fra Berlin kan komme på utveksling til Oslo. Det første kullet fullførte norsk kurset våren 2020. Det er nå 20 elever som lærer norsk.

Nettside: <http://www.mendelssohn-bartholdy-gymnasium.de>

Kontakt for mer informasjon: Den norsk-tyske Willy Brandt-stiftelsen, ved daglig leder Ingunn Tveide. E-post: info@willy-brandt-stiftelsen.no, mobil 92 26 00 56.